

ПОЛІТЕ

пентрѣ

МІШТЕ, ІШІМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 34.

Duminică 18. August.

1840.

ТРЪСЪРІ ОАРЕШКАРЕ.

(капет).

Ан аял 1826-7 се вѣде а фї фост дн каса Боіаріаі Ласкараке Bogdan, де каре фѣ trimic дн Бесаравіа дн ніце прїчинї де жѣдекатъ, знде аѣ зѣбовїт маї мѣлт де зп ап, токма днтрѣ ачѣіа време, дн каре дн тоате пѣрдїле фѣмега венїле ресвоїаі, каре ера а се днчѣпе днтре Рѣсіа шї поарта Отоманъ 17) кѣтрѣ сѣжршїтѣл аялї 1827. Епітропіа шкоалелор, а кѣріа мѣдѣларе ера Прѣосѣнїціа са Мітрополїтѣл, к. к.

17) Скрїсоарѣ Домніей тале дн 28. Сеп: 1826 аш прїмїт дн Бесаравіа, знде тѣ афлат пе врѣмеа ачѣеа кѣ ніце прїчинї де жѣдекатъ а Боерїаі Ласкараке Bogdan. Зѣвава де зп ап шї маї віне че ам стѣтѣт днтро царѣ, знде скрїсорїле трежѣтоаре песте хотар аѣ челе маї греле днпедекѣрї, шї маї алес днтро време, кїнд дн тоате пѣрдїле фѣмега венїле рѣсвоїаі, акѣрѣіа нарѣ пе кѣпрїнде аетѣзі; іарѣш дѣпѣ тречерѣ меа днпаної ла Молдова алте днпредѣрѣрї кѣ зѣтїгнїре шї пестаторнїчїї ажзпгандѣтѣ днтро аша време днтро недѣмерїре днтралта, пѣтї аѣ мѣсат нїчї зп кѣраж ацї скрїе шї а те маї свѣра кѣ аша фелїѣ де ламентацїї. Епїст. дн Іан. 7. Дек: 1828).

Мїхаїл Стѣрза шї днкѣ алцї дої іарѣшї с'аѣ сокотїт деспре дешкїдерѣ знеї гїмназії Naționalе; пентрѣ ачѣіа фѣкѣ о анафора саѣ релацие кѣтрѣ Домнѣл стѣпїднторїѣ де атѣнчѣ Іо. Сандѣл Стѣрза, де каре фѣ роворатѣ пѣ маї кѣ 5, 6, зїле днпїнтѣ днтрѣрїї рѣшїмор дн Молдавіа.

Ан аял зрѣмѣторїѣ 1828 1-а Іангарїе с'аѣ днченѣт кѣрѣсѣл днвѣдѣтѣрїмор. Дн ачѣастѣ Гїмназіе аѣ фост рѣндѣїт шї рѣпосатѣл ка професор ал Математїчїей, Географїей шї а лїмбеї латїне, шї дн вара ачѣстѣї аш днтре стототѣл армелор аѣ фѣкѣт кѣ тїнерїшѣ зп ексамен кѣт с'аѣ вѣкѣрат тоцї азїторїї де спорїѣл школарїмор, че ворѣѣ шїїнде дн лїмба патрїей 18).

18) Маї днтѣї фак шїїт D. T., кѣ ла пої дн Іан саѣ дешкїс зп кѣре гїмназіал де днвѣдѣтѣрї, деспре а кѣрѣіа ашѣзѣмїт те веї плерофорїсі маї мѣлт дн копїа анафоралей че саѣ фѣкѣт дн прїчїна ачѣаста де кѣтрѣ Епітропіа шкоалелор націонале, акѣрѣіа медѣларї сїнт Прѣосѣнїціа са Метрополїтѣл, к. к. Мїхїлаке Стѣрза шї днкѣ дої. Ачѣастѣ анафора саѣ алкѣтѣїт, саѣ днфѣдошат шї саѣ роворат кѣ днтрїтѣрѣ домнѣскѣ де кѣтрѣ фостѣл Молдовей Домн Іоан (Сандѣл) Стѣрза пѣтаї кѣ мѣлт де 5, 6, зїле днпїнтѣ днтрѣрїї рѣшїмор аїчѣ. Де а тѣчїѣ

Дъпъ зп тѣм де пѣште ані, дп каре атѣтъ пѣказрї петимсе, акъм і се івісе о стѣ маї фаворісітоаре, дъпъ а кѣріа кѣрцере ащепта а еші ла зп ліман маї адъпостіторїѣ, дпсѣ шї ачеастъ стѣ Івѣцін аѣ ліпсіт ка стѣ ажпгъ ла сѣпцітѣл саѣ апѣсѣл сѣѣ. Рѣшїї дъпъ тѣлте шї крѣпте, дар пѣ токмаї ферїчіте вѣтълії, че аѣ авѣт дп апѣл ачеста аспра Тѣрчілор, с'аѣ дпторс спре іерпатеѣ дп Цара ротѣнеаскѣ шї Молдавіа, дпсѣ кѣ волнавї пепѣтѣраці, каї прѣпѣдіці, шї тѣпїції стрѣпчіпате, кѣ зп кѣвѣнт маї тѣлт дпвіпшї де кѣт дпвіпгѣторї; пептрѣ тѣлцімѣ волнавїлор аѣ врѣт сѣ іа шкоалеле пептрѣ спїтал, каре лѣкрѣ пе лесне с'ар фї шї дпѣтѣмплат, дакѣ Прѣосѣпціа са Мітрополїтѣл пѣ ле ар фї апѣрат 19). Дп ачеастъ Gimnazie аѣ рѣтмас ел ка професор ordinarїѣ пѣлѣ ла апѣл 1834, дп каре тѣм се вѣде а фї скріс старѣ Молдавіеї дпн апѣл 1829 кѣ о поезіе, а кѣріа дпѣлціте шї делїкатецѣ пѣ се поате предѣї 20) ла апѣл 1834, кѣнд с'аѣ статорпїчіт Академїа Міхаїлѣвѣ, дп Іанш, лѣжндѣсе дп вѣгаре де самѣ терї-

мерг шкоалеле. Ам фѣкѣт дп вара треѣвѣтъ зп ексамеи шї саѣ вѣкѣрат тоці аудїторїї де спорїѣл школарїлор, че ворѣѣ щїпнде дп лімба патріеї. Епїст. маї сѣс пѣмігѣ).

19) De mїrare, шї дпсѣтпватъ аѣ фост трѣчерѣлор (а рѣшїлор) дпнапої спре іерпатеѣ, кѣ волнавї пепѣтѣраці, каї прѣпѣдіці шї тѣпїціїле стрѣпчіпате, кѣ зп кѣвѣнт — саѣ дпторс. де овѣце кѣ зп аер маї тѣлт де дпвіпшї де кѣт дпвіпгѣторї. Аѣ врѣт сѣ іа шкоалеле пептрѣ спїтал. Преосѣпціа са (Метрополїтѣл) лѣѣ апѣрат пѣлѣ акъм, дар зрїпа ва алѣце. (Епїст. маї сѣс поменїгѣ).

20) Bezї foia пептрѣ мїпте, ш. ч. 1839 No. 14 ф. 105.

теле лѣї, пѣ пѣтаї кѣ аѣ фост де поѣ дп-тѣрїт ка професор де Фїлософїе, дар шї кѣ тїтѣлѣ де Пѣхарпїк фѣ дѣрѣїт. Ачеастъ тїтѣлѣ, каре і се дѣдѣ де кѣтрѣ зп Prinс domнїторїѣ шї деосѣбіт протектор а щїпцелор репної зелѣл шї рѣвна дп ел. Кѣтрѣ сѣдѣршїтѣл ачестѣї ап, ка о левѣдѣ, деспре каре се зїче, кѣ сімѣнд кѣ і се апропїе моартеа, кѣнтѣ зп кѣптек dзіос „сag-тіпа quї moriens canit exequialia“ аѣ скріс ачѣле фрѣмоасе версѣрї ла моартѣ школарїѣлї сѣѣ Стефан Шѣндрѣ сѣпт тїтѣлѣ; сѣп лемѣнт де географїе, дп каре кѣ о неспѣсѣ поезіе аѣ дескрїс щїпїрїмѣл, саѣ ачѣ царѣ, дп каре авѣ ел дп скѣртѣ врѣме а се апѣза :

Unde аерѣл чел рѣче дп аша царѣ стрїпѣ Траѣ вѣнтѣрї че кѣ жале акъм ѣет, акъм сѣспїлѣ. Роа черїѣлї че каде дп пїкѣрї аместекате Кѣ амарѣ лѣкрѣтаре дпн дѣрерї невіндекате 21).

Дп кѣрсѣл професорїеї сале аѣ скріс дп лімба ротѣнѣскѣ шї врео кѣтеѣа кѣрѣці школастїче, дпн каре о парте с'аѣ шї тїпѣрїт. Дп постѣл ачеста де професорїе аѣ рѣтмас ачест вѣрѣват пѣлѣ ла апѣл 1836, кѣнд дъпѣ о дпделѣпгате шї плїпѣ де дѣрерї воалѣ, ш' аѣ дат сѣфлетѣл дп тѣпна ачелѣїа, дела каре л'аѣ лѣат, дп вѣрстѣ де 40 апї, 3 лѣпї, 7 зїле 22), дп 7 апр. 1836. Кѣ зп кѣвѣнт, дп чѣ маї фрѣмоасѣ флоаре а вѣрѣвѣціеї.

Д. Попескѣл Скрїѣан афѣл дп карактерѣл ачестѣї вѣрѣват треї вїртѣці де кѣпѣтене: 1. Ера неїптересат. 2. Авѣ зп кѣцет кѣрат. 3. Авѣ ізѣїре кѣтрѣ паціе шї оменїре: Дѣпгѣ ачѣсте треї аша по-

21) Тот аколо, No. 15 ф. 113.

22) Bezї дпсетпартѣ сѣпт No. 1).

вле вѣртѣцѣ кѣ дрептѣл пот съ адаог шѣ
еѣ лѣкѣ треѣ: 4. Ера релѣціос фѣрѣ де
Фарѣсеѣст. 5. Прѣвѣтѣн кѣрат фѣр де фѣ-
дѣрѣе шѣ 6. ера о женѣе песте вѣкѣл сеѣ
аша, кѣт дакѣ ар фѣ авѣт маѣ вѣпѣ поро-
чѣре лѣ тѣнерѣдѣеле сале, шѣ дакѣ ар фѣ
авѣт о вѣадѣ маѣ лѣделѣпгате, де каре
ера вѣрѣднѣк, ар фѣ фѣкѣт епохѣ лѣ лѣгѣ-
ратѣра націоналѣ.

Кѣрѣсѣл воалеѣ ачестѣѣ вѣрѣват нѣме нѣ
поате нѣчѣ маѣ акѣрат, нѣчѣ кѣ маѣ маре
шѣ адѣлѣкѣ сѣмѣрѣ ал дескѣрѣе, де кѣт л'аѣ
скѣрѣс D. Попескѣ — Скѣрѣбан, каре ка
вѣ ал доѣлѣв Іоан нѣ с'аѣ мѣшкат де лѣп-
гѣ пентѣл Даскѣлѣлѣѣ сеѣ пѣпѣ ла чѣ де
не зрѣтѣ рѣсѣфларе. Dѣн каре тоате се
вѣде кѣ Фавѣан аѣ тѣрѣт аша прекѣт аѣ
вѣдѣвѣт, адекѣ ка ом вѣн шѣ крѣдѣн аде-
вѣрат.

Трѣпѣл лѣѣ с'аѣ лѣмортѣлѣтат лѣ 9.
апр. ла 8. часѣрѣ дѣмѣлѣвѣда кѣ тоатѣ потпа
каре і с'аѣ кѣвенѣт лѣ Бесѣрѣка С. Нѣко-
лае, че съ зѣче а Акадѣмѣѣ 23). Лѣпѣгѣ
мортѣлѣт і с'аѣ рѣдѣкат пентрѣ адѣчерѣ
амѣнте шѣ о нѣатрѣ, не каре саз скѣрѣс лѣ
лѣтѣва націоналѣ вѣ Епѣтафѣѣ фоарте фѣрѣ-
мос шѣ вѣне потрѣвѣт, лѣ каре не скѣрт

23) Ачаста адевѣрѣзѣ ачѣ шедѣлѣ, прѣн каре
се поѣтеск тодѣ прѣетенѣ шѣ елевѣѣ, ка съ
се аѣле ла лѣмортѣлѣтаре, каре аша сѣпѣ:
„D. Пахар. В. Фавѣан професор де Фѣлосѣфѣе
ла Акадѣмѣа Мѣхаѣлѣѣв, дѣпѣ о лѣделѣп-
„гате воалѣ рѣпосѣд ла 7 але ачѣдѣѣа, лѣ
„вѣрѣстѣ де 45 де анѣ, тодѣ прѣетенѣ шѣ еле-
„вѣѣ сѣлѣт поѣтѣнѣѣ дѣн партѣ Дѣрѣкѣѣѣ
„лѣвѣдѣѣтѣрѣлор пѣвлѣче аѣѣ фаѣѣ ла лѣмортѣ-
„лѣттарѣ че і съ ва фаѣе ла Бѣсѣрѣка Ака-
„демѣѣ, доѣ л. 9. а ачѣстѣа, ла 8. часѣрѣ дѣ-
„мѣлѣвѣда. — Епѣѣ 1836 л. 8. апрѣл.“

се кѣпрѣнд тоате лѣсѣшѣрѣле лѣѣ. Ноѣ,
пентрѣ депѣрттарѣ локѣлѣѣ, нѣ авѣт нѣмѣк,
кѣ че съ лѣподоѣвѣт мортѣлѣтѣл ачѣлѣѣ
дѣлѣче прѣвѣтѣн шѣ адевѣрат патрѣот, де кѣт,
не лѣпѣгѣ фѣерѣвѣнѣдѣле лакрѣмѣ шѣ адѣселе
сѣспѣнѣрѣ нѣ оѣтерѣ, аѣ рѣдѣка вѣн монѣ-
мент дѣне стѣлѣл романѣлор, векѣлор по-
щѣрѣ стрѣтѣмонѣѣ, лѣсѣ шѣ ачѣста нѣ не мар-
торѣе полѣѣтѣ, де каре ера вѣреднѣк, чѣ нѣ
маѣ не хѣртѣе кѣрѣдѣн трѣкѣтѣоаре, каре аша
зрѣтѣзѣ:

D. M.

V I R O.

Optimo. Ac. Doctissimo.
BASILIO. FABIAN.
In. Academia. Quae. Jasiis.
In. Moldavia. Floret.
Philosophiae. Professore.
Dignissimo.
Suis. Amicis. Et. Literis.
In. Florenti. Aetate.
Erepto.
Vixit. Annos. XXXX. Men-
ses, III. Dies. VII.
Patriotae. Suo. Desideratis-
simo.
Amici. Transylvani.
H. M. F. C.
M. D. CCC. XXX. VI. 24)

24) Лѣпѣгѣ ачѣастѣ Інскрѣпѣѣе се маѣ адаогѣ
лѣтрѣ мемѣорѣа рѣпосѣлѣлѣѣ ка а вѣнѣ аде-
вѣрат поет, зрѣтѣторѣѣл Епѣтафѣѣ.

Hoc Fabius stricto iacet alter Naso sepulcro,
Ingenio ambo pares, amoque sorte pares;
Ille quidem culpa Geticis fuit exul in oris;
Hic nullo victus crimine sponte fuit;
Ars fuit ambobus, et mors fuit una duorum,
Vix quoque non orbis pars tenet una duos;
Divi Nasonis Istri pars dextra poetae,
Pars Fabii vatis ossa sinistra tegit;

Фіеі дърѣна зшоаръ —
Іаръ еѣ къ тоатъ чінствъ рѣтѣнъ ал
Domniei тале

мѣлт прецѣторіѣ
II.

IDEI RAICODICE.

9.

Пещіи.

Пещіи сѣлт віетѣдї къ сѣнде рошѣ, лпсѣ рече, шї сѣ мїшкѣ прїн арїпї, саѣ плѣте, каре ле аѣ лп локѣл пічоарелор. Ресѣфлѣ пѣ прїн плѣтѣнї, чї прїн гѣр лежі, саѣ скрѣгле, каре сѣлт доаѣ organe рошї ла амѣндѣ пѣрѣїле грѣмазѣлї кѣте зпѣл апезат, шї [акоперїдї] къ зп ос лат мїшкѣтор. Плѣтѣнї пѣ аѣ, пентрѣ ачеа пещїи сѣлт мѣдї. Ресѣфларѣ се фаче прїн маї сѣс зїселе organe аша: пещїи траг аерѣл, каре се афлѣ лп апа, vnde трѣск дѣлшїи, лп гѣрѣ, шї мѣлѣндѣо прїн гѣр лежі афарѣ, аерѣл кѣрѣде сѣнцеле шї лп препоїеде. Organizația трѣпѣлї ла чеї маї мѣдї пещїи есте вертикалѣ, адекѣ трѣпѣл лор есте де амѣндѣо пѣрѣїле тѣртїт, ла алдїи есте орїзонталѣ адекѣ ла спате шї 'фоале сѣлт тѣртїдї саѣ лацї, зпїи аѣ трѣпї dїндрїк, (цевїос) зпїи пѣтрат пещїи пѣ аѣ грѣмаз, чї капѣл есте легат де трѣнкїѣ. Dїндїи лор пѣ сѣлт ка ла алте віетѣдї лп фѣлчї, чї акѣш не лїмѣѣ, акѣш не черїлгѣрїи, лп лпгїдїтоаре, ш. а. ла Крап (шерап) апроане де коадѣ, ла алдїи апроане де пент, ла зпїи лѣнгѣ кап, ла

зпїи лп жѣгїетоаре. Мѣрїмѣ пещїлор есте фоарте деосевїтѣ, къчї зпїи сѣлт фоарте мїчї, іарѣ алдїи фоарте марї. — Чеї маї мѣдї пещїи сѣлт акоперїдї къ Солзї; каре лп зпїи аѣ колоаре ка аерѣл стрелѣчїтоаре. Чеї фѣрѣ оасе аѣ лп лок де солзї де сѣтѣрї осоасе, Морѣпѣ, Іасетрѣ.

Арїпїле, саѣ плѣтеле пещїлор сѣлт фѣкѣте dїп осѣде, саѣ dїп гѣрчїѣрї, къ о пѣле жїлавѣ лаолалтѣ, шї de зп ос спре ачест скоп фѣкѣт, легате шї се мїшкѣ прїн мѣшкїи сѣї. Ачестѣ плѣте аѣ дѣпѣ локѣл, каре лп кѣпрїнд деосевїте пѣмїрї, адекѣ челе dїп сѣс се пѣтеск Спѣтоасе, челе дела фѣлчї се пѣтеск Пептоасе, челе dїп жос, се зїк фолкоасе, саѣ подоасе, челе dїп коадѣ се пѣтеск кодоасе: Плѣтеле коадѣї слѣжеск лп лок де кѣрѣтѣ, іарѣ челе пептоасе, лп лок де вѣсле. Зпїи пещїи аѣ плѣтеле пептѣлї къ о пелїшоарѣ флєндѣроасѣ лаолалтѣ легате, шї ачештѣ пот звѣра.

Алт орган а мїшкѣрїи де воїе есте лп пещїи Бешїка, карѣ прїн зп осевїт капал къ стомахѣл, саѣ къ лпгїдїтоарѣ аре комѣнїкадїе, шї слѣжеаще пещїлор спре къ фѣндаре, шї спре рѣдїкаре. Адекѣ пещїи кѣнд врѣѣ сѣ лпоате дѣсѣпра апеї еї траг аерѣл dїп бенїкѣ, шї аща се фак маї шорї, іарѣ кѣнд врѣѣ сѣ се кѣфѣнде еї словод аерѣл афарѣ, шї аща се фак маї греї.

Пещїи сѣлт лѣкѣиторїи апелор, лпсѣ зпїи лѣкѣеск апеле дѣлчї, алдїи зпделе мѣрїи, зпїи пот чева шї не вѣскат трѣї. п. е. Цїпарїи, зпїи трѣеск шї лп ісвоареле калде мїнерале. Чеї маї маї мѣдї пещїи маї вѣртос чеї де mare, зїоа зак лп фѣндѣл апелор, іарѣ кѣтрѣ сѣрѣ змѣлѣ дѣпѣ прада шї хрѣана са. Зпїи фак кѣлѣторїи, п. е.

Has igitur quisquis olim transibis in oras,
Dic precor amborum molliter ossa cubent.

Арицелъ. Пещи сѣнт кѣ атѣта маї марї, маї фрѣмошї, маї тѣлцї, шї маї віонї, кѣ кѣт се апропіе кѣ лѣкашѣл сѣѣ дела Zona чеа фрїгѣроасѣ, кѣтрѣ чеа стѣмпѣратѣ, шї de аїчеа, кѣтрѣ чеа кѣлѣдроасѣ; дѣ сѣ тотѣшї се афлѣ пещї шї дѣ Спїцберга.

Храна лор есте осевїтѣ: Італѣ, планте, інсекте, вертї. Шїї сѣнт хрѣпїторї, шї ачештѣ тѣлѣнкѣ не чеї маї тїчї, пещї спре а пѣтѣ прїнде прада са, аѣ осевїте інструменте. Пїнѣтѣл, Авѣл, шї Міросѣл ла пещї есте маре; окїл пещелѣ есте сѣрїп, фрѣмос, шї фоарте мїнѣпат алкѣтѣт, шїї дїндре пещї се пот таре дѣ влѣнї п. е. Пѣстрѣвї, алдїї сѣнт фоарте віклѣнї п. е. Крапї; фоарте пѣдїнї аѣ comp perїodїк, дѣсѣ іарна маї тодї dorm. Дїндре пещї шїї паск пѣї вїї. Ангвілеле, шї ачештѣ се дѣперекѣлѣ. Чеї маї тѣлцї пѣ се дѣперекѣлѣ, шї тѣерѣнтеле оаѣ оаѣле сале (їкреле) perodїте, шї вѣрѣтѣшѣ тре кѣнд песте еле ле стропеце кѣ лаштеле сѣѣ, шї аша ле родѣце. — дѣтѣлцїрѣ пещїлор есте фоарте маре. Аренїле оаѣ кѣте 20' — — 37,000, de оаѣ. Крапѣ песте 200,000.

Апатотѣл Рѣсо аѣ афлат дѣтро Ке чїгѣ 1,467,865. de оаѣ. Лосвенск 9,384,000 de оаѣ. — Пещї чеї тїпѣрї кѣнд ес дїн оаѣ пѣ аѣ перфекція са, чї ка амфївїїле тревѣ се петрѣкѣ нїде скїтѣвѣрї, прїп каре лї се десѣлеск пѣтеле. Креск фоарте їте, шїї креск дѣ тоатѣ віада. — Трѣеск фоарте тѣлѣ. Крапѣ шї Шїзка 150 de анї; шїї пѣдїн. Фолосѣл лор есте маре, кѣчї даѣ храпѣ ла мїліоане de оаѣшї.

Пещї се дѣпарт дѣ пещї фѣрѣ оа се, саѣ гѣрчїошї, шї дѣ пещї кѣ оасе, саѣ спїношї; чеї de не вѣртѣ дѣпѣ

deосевїрѣ локѣлѣ пѣтелор, іарѣшї се дѣ парт дѣ пещї фѣрѣ пїчїоаре, ачештѣ пѣ аѣ арїшї саѣ пѣте ла фоале; дѣ П. жѣпгїеторї кѣ пѣтеле ла жѣпгїетоаре, саѣ ла гѣт; дѣ П. пентошї, кѣ арїшї, саѣ пѣте ла пепт; шї дѣ П. фолкошї кѣ пѣтеле ла фоале ашезате. Фїецекаре дїн ачештѣ рѣндѣрї аѣ маї тѣлѣ цевѣрї, шї спецїї. Кѣноскѣте авеш пѣпѣ акѣта 2,500 de спецїї. Шїї дїн трѣлшїї сѣнт фоарте отрѣвїчошї, алдїї електрїчї.

Dr. Vasila.

КѣДІВА АРТКОЛІ

de провѣ дїн Лексїконѣл de конверсацїе, че дѣпѣ кѣт ам дѣшїїндат, се лѣ. крѣ дѣ Іаш*).

Асфалт, Asphalte, Asphaltus, Asphalt. Шї фел de рѣшїпѣ de пѣтѣнт, вѣртоасѣ, дѣкїсѣ, фѣрѣ гѣст шї мїрос; се топеце зшор, шї арде к'о парѣ дескїсѣ, се афлѣ маї алес дѣ Свезїа, Данїмарка, Сївѣрїа шї Германїа, ва дѣкѣ шї пѣтїнд пе тареа тоартѣ, de ачеїа се пѣтеце шї тареа Асфалтїкѣ.

Аерѣл, Aer, l'air die Luft, дѣ кареле не мїшкѣт, вїецѣтїм шї рѣсѣфлѣт, есте о атестекѣтѣрѣ de маї тѣлѣ gaze шї алте матерїї, дїн каре доѣ gaze сѣнт прїпчїпале, зѣл пѣтїт оксїцен, есте зп фел de

*) Соціетатеа лѣкрѣтоаре пофїсе не лїтературї дїн тоатѣ ромѣнїтеа, ка сѣ деа тѣлѣ de ажѣторїѣ, ла ачел лексїкон. Дїн ачештѣ кѣдїва артїколї се поате ведеа, че тѣсѣрѣ, че сѣерѣ їаѣ колабораторїї, прекѣт шї че фелїѣ de ортографїе вѣтеазѣ.

Дѣс. Редакцїеї.

газ че арде сеаѣ маї віне а зіче че дн-леснице ардереа, шї ведвіреа фїинцелор; іарь алгъл, азот, дн кареле бьгьнд лѣтѣнареа апрїнсь се стїнѣ шї днеакъ ведвіреа фїинцелор. Тоате ачесте ла ьн лок нї дь аергъл чел пѣміт атмосферїк, дн кареле не лѣнгь алте аместекьтѣрї днтр'о сьтг тьсѣрї се кьпрїнд 21 тьсѣрї оксіген шї 79 азот. Аергъл ка шї алте трѣпѣрї авьнд грезтатеа са се дндеась неконтенїт спре фаца пьтѣнтгьлї. адекъ пѣтереа атрактївъ а пьтѣнтгьлї, дн траѣе пѣрѣреа спре чентрѣл сьѣ. Де аїче ьрмеазь кь еа апась не орї че фїинць к'о грезтате днсьмнпътоаре. Прїн барометрѣ саѣ афлат кь апьсареа лѣї сть дн кьмпнпъ кь о колонь де арїнт віѣ, палтѣ ка де 28 палме петцецї іар де апь де 32 стѣжїні! аша дар о колонь де арїнт віѣ де ачесть днльцїте шї де о бась де ьн палтак патрат апась к'о греотате де 5½ окь, дрепт каре апьсареа аергьлї асьпра ьнї от де мїжлок, а кьрїа сьпра фаць сь поате сокотї де 15 мїчоаре патратїче, есте де 1042 окь, іарь апьсареа аергьлї не тоатъ фаца пьтѣнтгьлї сеаѣ пондъл авсолѣт ал днтрѣї атмосфере віне ка ла 96,480 вїліоане де кьнтаре. Фїнд кь тоате трѣпѣрїе прїн кьлдѣрѣ се днтїнд іар прїн фрїг се дндеась, де ачеїа аергъл кьндзї ьер маре се паре кь вреа сь не днече шї пѣ не пьтем рьсѣфла лесне дар сьїндѣне не вьрфѣрї де мьнцї дналцї сїмцїм о деосевїт прїфачере дн пої.

Бесаравіа, Bessarabia, сеаѣ Bessarabia (дела Bassa гїра адекъ рїпа де цїос, сеаѣ поате де ла векїї лькзїторї пьнцїї Бесїї). Ачесть провинцїе аѣ фост о парте а Молдовеї шї прїн пачеа де Бькьрѣцї

днкіетъ ла 1812 днтре дналта Поартъ шї днтре Росїа, саѣ дат де кьтрѣ чеа дїптьїе честей дїн ьрмъ, де кьнд се афлѣ сьвскїптрѣл днпѣрѣцїї Росїей шї астьзї алкьтѣеце о парте дїн Гьвернїа Новь-Росїей.

днтїндереа еї ареалъ есте де 789 □ кь 700 мїї лькзїторї, се тьрцїнеце днтре Мареа-неагрѣ, Дьпѣреа, Прѣгъл шї Ністрѣл. Ачесть дарѣ ка шї Молдова се фаче днсетнатъ прїн ратѣл агрїкьлтѣреї шї ал вїтелор маї вьртос а оїмор, шї а калїор, кь каре фел де продьктѣрї се фаче о експортацие днсьмнпътоаре. Партеа де цос а Бесаравіей пьмітъ Бьѣеак аре лїпсь де пьдѣрї шї де апь, аїче ла ьертѣл тьреї Negre се фабрїкь кьтїме днсетмнпътоаре де саре де маре, а кьрїа апь дерївратъ днлакѣрї вара прїн евапорациї аїзїнѣ салатѣра тьреї а се крїсталїза дн грьнзї де саре.

Капїтальїа провинцїей есте Кїшїнпъл (Каса новь сеаѣ кьшїла новь, фїнд аїчеа днлгьїѣ о кьшьрїе) кь 20 мїї лекзїторї. Аїчеа есте резїденцїа Вїче-гьвернаторьлї шї а Архїепїскопьлї, се афлѣ о Гїмназіе, о Семїнарїе, шї маї мьлте фабрїче де мапѣфантѣрї.

Афаръ де капїталїе сьнт де днсьмнат четьдїле де не Ністрѣ дн партеа деспре Подолїа: Хотїнъл, Тїгїна сеаѣ Бендеръл, ла ьертѣрїле Мьреї Negre Четатеа Альѣ сеаѣ Акерманъл, ла Дьпѣре дн партеа деспре Добрїѣеа: Сїмїлъл сеаѣ Ісмаїлъл шї Кїліа новь.

Лькзїторїї Бесаравіей сьнт Молдопотѣлї, пїнтре карїї де ла апьл 1814 дн пьрцїле Бьѣеакьлї лькьескѣ шї Германї, колонїзаци дїн Вїртенбергъ шї де ла апьл 1829 Бьлгарї трекуцї де престе Дьпѣре

Дн дмпредієврїле ресвоїєлві чї аѣ авѣт
Росїа кѣ Поарта.

Лаватер, Lavater, Іоан Каспар, пѣ-
скѣт дн Цїрх ла анѣл 1741 Ноємврїе дн
15, ѣнде аѣ трѣїт шї пѣрїнтеле сеѣ ка доф-
тор. Аїче аѣ дпвѣцат ел Теолодіа, шї се
фѣкѣ ла 1769 предїкатор де вісерїка орфа-
нілор, ла 1778 діакон шї ла 1786 преот
ла вісерїка сѣлптѣлві Петрѣ дїн ачеастѣ
полїгіе. Ел се фѣкѣ вестїт дн ачел тїмп
прїн містїчістѣл сеѣ, прїн черкѣрїле челе
фізіогномїче шї прїн сіргїнца са дн ов-
серваділе магнетїче; дарѣ адеце кѣзѣ дн
черте неплѣкѣте шї фѣ пістѣїт фоарте де
контрарїї сеї прекѣт шї лѣвдат шї пре-
дѣїт де партїзанї. Ел авеа о фантасіе дп-
вѣцїтѣ, дпсѣ преа дпкордатѣ, шї кареа'л
дѣчеа лесне ла фанатїстѣ. Бѣпѣтатеа, сім-
дїреа, патріотїстѣл шї компѣтїміреа се вѣ-
деск атѣт дн скрїптеле сале, кѣт шї дн
віаца са. Маї словод дн кѣцетѣрїле сале
саѣ арѣтат дн протїва дрегѣторїлор рево-
лѣціей Францезе, дїн каре саѣ шї іскат прї-
говїрї асѣпра лѣї. Спре сѣлршїтѣл відеей
сале прїгонїт шї лѣват дн рѣс де контрар-
рїї сеї, аѣ дпчепѣт чїї маї тѣлїї ал вїта
шї а пѣ'л вѣга дн сеамѣ. Ел аѣ тѣрїт ла
1801 Іан. 2. де о раѣѣ де дпвїнкѣтѣрѣ
че кѣпѣтасе ла 1799 дн пѣлпїче де ла ѣп
солдат францезѣ. Дптре скрїптеле сале,
сѣлпт маї де'псепнат: кѣлпїкѣл Елвеціенї-
лор, тїпѣрїт дн Берн ла 1767; Де фізіог-
номїкѣ, дн Лїпсіа 1772; фрагменте фісіог-
номїче, дн Лїпсіа 1775—78; Пїлат дн Понт
дн Цїрхѣ 1782—85; Дпвѣцѣтѣрї шї дп-
демпѣрї крецінеції, дн Цїрхѣ 1799; ш. а.
л. vezї „віаца лѣї Лаватер де Геснер“ дн
Вїнтерѣтѣр, 1801—1802.

Дп фїереа (Adoptio). Дпфїереа ера
ла Романї ал трїеле кїп лехѣїт, прїн кареле
се кѣдїга пѣтереа пѣрїптеаскѣ; чел че о
кѣпѣта се пѣмеа дпфїеторїѣ, іар чеї че се
сѣпѣнеа ачелїа, се зїчеа дпфїеції, апої фїнд
кѣ дѣпре дпцѣлєдїреа §лї 4-ле дїн тїтлѣ
XI а Інстїтѣцілор „Дпфїереа вѣрте азѣ
дѣпре патѣрѣ“ пентрѣ ачелїа, чеї дпфїеції
ера прїїмїці дн фамїліа дпфїїторїєлві саѣ
дн кїп де фїї, саѣ де непоції, мошпенїнд атѣт
авереа шї копѣтмеле (порекла) дпфїето-
рїєлві, кѣт шї прерогатївеле повїлітаре, шї
тїтлѣрїле прївітоаре спре фамїліа лѣї: се
дпцелєце де сіне кл дпфїїторїєл тревѣїа
се фїе маї вѣтрѣп декѣт дпфїетѣл, каре се
веде шї дїн §. 4. ла тїтлѣл XI а Інстїтѣ-
цілор, че аша грѣше: „Моштрѣос
лѣкрѣ ар фї сѣ дпфїезе ѣп тѣпѣр
пре ѣп вѣтрѣп“ асепїне овсерваціе фа-
че шї Теофїл зїкѣнд: дпфїереа есте афлатѣ
пѣмаї спре а дпдепїні дефектѣл патѣреї,
шї а маї лїнїці дѣререа дпфїеторїєлві че
о аре дїн прїчіѣѣ кѣ се vede лїпсїт де мо-
шпенїторї фїреції: апої дн вѣрмареа прїнци-
пїлор ачестора саѣ шї статорїчїт лєде,
ка дпфїеторїєл сѣ ковѣршаскѣ пре чел
дпфїет дн лок де фїїѣ кѣ 18 іарѣ пре чел
дн лок де непот кѣ 36 де анї. Дп вѣртѣ
се дптїнсе дпфїереа шї ла чеї врѣстїчїї,
адекѣ карїї ешїсе де сѣв пѣтереа пѣрїптеа-
скѣ пѣмїндѣсе „sui juris“ кѣ тоате ачесте
ера оарекаре деосевїре; пентрѣ кѣ дпфїе-
реа челор неврѣстїчїї се фѣчеа прїн Ма-
гістрат шї се пѣмеа Adoptio; іарѣ ачелор
врѣстїчїї се дптѣмпла ла дпкѣвїпцареа
Прїнцѣлві фѣкѣтѣ прїн рескрїпт, шї се пѣ-
меа Afrogatio. Дѣспре каре vezї пе Ци-
деро „pro domo“ кап 15 шї 28 шї Інстї-

